

ישעיהו ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

ערש"ק פרשת "כי תצא" י"ד אלול תשע"ב גליון מס' 335

צעד קטן!

דורינו נתברך השבח לא-ל בניי רבים שחוזרים אל המקורות לדרכי האבות, למרות ואף על פי הפיתויים הרבים שמציבים יצר הרע וחילוליו השכם והערב! תורתנו הקדושה ומימיה המפכים, נותנים הם טעם אחר לחיים וכשלא פעם מתעוררת המחשבה בלב החיים, כיצד ואיך ניתן לעבור את גלי החיים ללא תורת ה' תורת חיים! אולם עיקר הניסיון כשאך דורכים הם על מיפתן התשובה, כשמדדים הם בצעדים ראשונים מחד בשיעורים משותפים, בכנסים ובהרצאות השונים, קולטים ומבנים שיכלית - הן זאת האמת, ומאיך גיטא, כיצד אפשר לעזוב הרגלים של שנים ולשנות אורחות חיים, אין זאת מהדברים הקלים! לתורתנו תורת נצח, תשובה לכל שאלה ופיתרון לכל בעיה, ובפתח פרשתנו נמצא אף אנו תירוץ לשאלתנו, אך קודם נפתח בקושיא-שאלה שמתעוררת בפסוק הראשון בפרשה: "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' בידך וגו'", פתחה התורה בלשון רבים "אויבך" וממשיכה "ונתנו" בלשון יחיד, מה פשר השינוי? אלא שעל האדם לעשות צעד ראשון, לצאת למלחמה, להחליט אני משנה כיוון ויהי מה! ואז "האויבים" הרבים, היפכו לאויב אחד קטן, כבר לא יהיה זה מעבר לכוחותינו ויכולותינו, ה' יתברך יסייענו כאילו ולא ניצב למולנו אלא אויב קטן ונחמד אחד! "ונתנו ה' אלוך בידך"! הדברים יפים לשעה ולדורות ובפרט שנמצאים אנו בעיצומם של החודש הגדול והקדוש - חודש הרחמים והסליחות שישנה סיעתא דשמיא מיוחדת לדופקים בשערי התשובה, למצוא מרפא ומזור לנפש! נצא למלחמה, ונזכה לגאולה השלמה במהרה!

לשמוע לגדולי ישראל!

הוא נכנס לבית הכנסת שבשכונתו וקונה בכסף מלא עליה לתורה. הגיע תורה לעלות לתורה, החזן מתחיל לקרוא. והנה אותו אחד מוציא טיפקס ומתחיל למחוק את אחד מפסוקי התורה שלא נראה בעיניו. תיאור מזעזע זה לא התרחש במציאות אך מקרים דומים לאלה התרחשו גם התרחשו. אין זה משנה אם יהודי לוקח טיפקס או אמצעי מחיקה אחר ומוחק את אחד הפסוקים מתורתנו הקדושה לבין אם הוא עובר בשאט נפש על אותו פסוק במעשיו. במה דברים אמורים? נמצאים אנו בחודש הרחמים והסליחות, קרובים ונראים ליום הדין הגדול והנורא - יום ראש השנה. יום בו נפקד ונכתב לשנה שלמה, יום בו יכתבו כל מהלכי חיינו לשנה תמימה, יום בו ישקלו זכויותינו ולהבדיל חובותינו, ולכן שומה עלינו יותר מתמיד לפשפש ולמשמש במעשינו לשפר דרכינו ולחזור בתשובה שלמה. ישנו דבר איום ונורא שיצאו נגדו כל גדולי ישראל פה אחד - הפלאפון הלא כשר. אותם גדולי עולם חזו ברוחב בינתם את הנוק העצום והסכנה הממשית באותו מכשיר שנראה כה תמים ומועיל, ויצאו כנגדו למלחמה שעה כמו שמצוה אותנו תורתנו הקדושה בפרשתנו: "כי תצא למלחמה על אויבך", ואין מדובר רק באויב גשמי אלא גם ואף יותר באויב רוחני כדוגמאת אותו מכשיר טמא שרבים חללים הפיל. והשאלה זועקת מאליה: איך יכולים אותם אנשים לעבור סמוך ליום הדין על ציווי תורתנו הקדושה: "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה. לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים יז,יא). אין הבדל בין למחוק את אחד הפסוקים הקדושים בספר התורה הניצחי לבין לעבור עליו ולא לקיימו. והצער הגדול שמדובר גם על כאלה שמתפללים שלוש תפילות ביום. מה יענו אותם אלה ביום הדין הקרב ובא? איך הם אינם מפחדים לגשת ליום ראש השנה שעוון גדול כזה תלוי על צווארם? וכי לא מספיק עבר עם ישראל בכלל ובפרט שנה קשה מנשוא? לאן רוצים אנו עוד להגיע? איך נעמוד לפני בורא עולם שזועק: "אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו" - אלו אותם גדולי וחכמי העדה שהם לנו לעיניים וכל דבריהם - רצון ה' הוא. וכבר כתב בעל ה"תפארת שלמה": ושורש אמונת חכמים להאמין בדבריהם של צדיקי הדור אשר רוח ה' נוססה בם, ולהאמין לכל הענין שיאמרו ויעצוהו אף בדבר הרשות ואף שהוא נגד השכל הפשוט. כי בזה אמרו רבותינו: "חכם עדיף מנביא". אמונת חכמים היא האמונה בדברי החכם עצמו אף שהוא נגד השכל של השואל, אף על פי כן נהנים ממנו עצה ותושיה, וכאשר יגזור ויאמר - כן יקום בכל דרכיו גם בדברי העולם הזה ועצות אנשים במשא ומתן וכיוצא. ומי שאינו מאמין בכל זה, מעכב הוא את הגאולה וגורם לגלות. ע"כ. וכבר פסקו רבותינו שסופר סת"ם שיש לו פלאפון לא כשר - מזוותו, תפיליו וספרי התורה שיכתוב - פסולים! ואין למנות עדים ושליחי ציבור שיש להם פלאפון לא כשר. ראו עד היכן הדברים מגיעים. הדברים שנכתבו יתכן שהם קשים ודוקרים לכמה, אך את האמת חייבים לומר ואם לא עכשיו לפני יום הדין הגדול והנורא בו נכתב לחיים או למוות, אז אימתי? כמה רעש וסנוגוריה יעשו אותם יהודים שיש ברשותם פלאפון לא כשר ויחליטו בנפשם שהם ממירים את הפלאפון הטמא לפלאפון כשר ומאושר גם אם הדבר קשה ולא נוח, גם אם זה כרוך בעלות כספית או בכל דבר אחר. איזה מליץ יושר מחכה לאותם יהודים ביום הדין שהם זכו לקיים דברי חכמים, איזה סנוגוריה נפלאה תתעורר על כל בית ישראל שהם שומעים לדברי רבותיהם ודברי חכמי ומנהיגי הדור. ויהי רצון שבזכות אותם פעולות ברוכות נזכה לשנה טובה ומתוקה ולגאולה במהרה.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:16	19:41	18:44	ת"א
20:26	19:40	18:29	י-ם
20:26	19:42	18:36	חיפה
20:24	19:41	18:45	כ"ש

הפסרת השבוע: "רוני עקרה"

מטעמים לשבת

"כי תבנה בית זורשי ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (כב,ז)

הנה ודאי בכל אות ואות מהתורה הקדושה תלויים עולמות עליונים עד אין מספר (שלה"ק" מסכת שבועות, תורה אור, ס"ב), אך יחד עם זאת באה התורה הקדושה גם ללמדנו דרך ארץ ודרך הישר במילי דעלמא, וכן אפשר לרמוז בהאי קרא הדרכה ישרה כעין אומרם ז"ל בגמרא (בבא מציעא מ"ב.) "לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו וכו' לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש תחת ידו". וזהו שאמרו: "כי תבנה בית חדש", כאשר תבוא להשקיע את מעותיך בבניין ולבנות בתים, אזי "ועשית מעקה לגגך", רצה לומר מעשה גדר וגבול לגג לאמור עד פה תבנה ולא יותר, "ולא תשים דמים בביתך" פי' כדי שלא תשקיע את כל מעותיך בבניין רק תשאיר גם מעות מזומנים תחת ידך, והטעם "כי יפול הנופל ממנו", כדי שאם ח"ו יתהפך עליך הגלגל ותיפול ממעמדך, עדיין ישאר בידך מעות להחיות את נפשך.

(דבר חיים)

רבי אברהם אזולאי זצ"ל - מדוע כתבה התורה בלשון זו, ולא בלשון הרגילה: "אל תתעלם"? ותיירץ על פי הידוע, שאדם שגנב, עשק או גול את חבירו, אין לו מנוחה לעולמים ובעל כורחו יתגלגל שוב לעולם וישב את הממון שנטל שלא כדין. וזהו שהודיע הבורא יתברך: "לא תוכל להתעלם". לא יעלה בידך להתעלם, בעל כורחך תשיב את האבידה - מוטב שתעשה זאת מיד, ברוח טובה ובקיום מצוה...

(מעין השבוע)

"שלוז תשלוז את האם ואת הבנים

תקוז לך" (כב,ז)

רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, מסביר מצוה זו כך: וכי יכול אדם ללכוד בידיו ציפור, שהיא זריזה להימלט? לא! אלא ברגע שהאם שרויה במחיצת אפרוחיה והצייד בא אליהן, חרדה היא לשלום אפרוחיה ואינה נוטשתם, וכך היא נופלת לתוך ידיו של הצייד, יוצא איפוא, שהצייד מנצל את תכונת האמהיות והמסירות של האם לאפרוחיה, לפיכך אמרה תורה: "שלה תשלח את האם" - אין לך זכות לנצל את הרחמנות שלה בכדי ללכדה.

(אמרי חן)

"והשיבותו לו" (כב,ב)

מסופר בתלמוד: רבי שמעון בן סוסרטיי נזדמן לרומי. והנה אבדו למלכת רומי החפצים והתכשיטים שלה והוא מצא אותם. הוציאה כרוז במדינה: מי שיחזיר לה בתוך שלושים יום יקבל כך וכך, ומי שיחזיר לאחר שלושים יום, ירימו את ראשו ממנו. לאחר שלושים יום בא רבי שמעון למלכה והחזיר לה את האבידה, שאלה אותו: האם לא היית במדינה ושמת שמי שיחזיר לאחר שלושים יום ירימו את ראשו? אמר לה: הייתי במדינה ושמת את הכרוז. אמרה לו: ואם כן מדוע לא באת להחזיר בתוך שלושים יום? השיב רבי שמעון: בכוונה תחילה עשיתי כך, כדי להראות שלא מחמת פחד מחזיר אני את האבידה אלא מחמת יראת שמים שהתורה ציותה עלי להחזיר. כששמעה המלכה דברים אלו התפעלה ואמרה: "ברוך אלוקי היהודים".

(תורת הפרשה)

"לא תוכל להתעלם" (כב,ז)

אדם שמצא אבידה, חייב להשיבה לבעליה על פי סימניה, ובכך מקיים הוא מצות עשה של "השב תשיבם לאחריך". ואם אינו משיבה, עובר הוא בלאו של "לא תוכל להתעלם". אבל - שאל הגאון הקדוש

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

ואליד זצ"ל מטיטואן שבמרוקו: "פעם אחת שלח הגאון רבי יצחק בן ואליד זצ"ל שליח לשר העיר, לתפוס יהודי אחד ולתת אותו בבית הסוהר בשביל שהיכה את אשתו. וכאשר שלח אחריו השר, נתן הלה שוחד, ושיחררו. וכאשר שמע זאת הרב, נשא עינו למרום ודמעות זולגות מעיניו, ואמר ברגש גדול: למה ה' תעמוד מרחוק? ודמעות ותפילתו עלו למרום, ובחצות הלילה בא השר בעצמו על סוסו לבית אותו יהודי, ותפסו והוליכו לבית הסוהר, וחזר לביתו. בבוקר השכם בא השר אצל הרב, ומצאו בבית הכנסת. המתין לו עד שגמר, וביקש רשות להיכנס אצלו, ונתן לו רשות. נכנס, ביקש ממנו סליחה, והחזיר לידו את השוחד שנתן לו אותו יהודי, לעשות בו מה שירצה. והרב סלח לו, והפציר בו להיות תמיד לעזר לכל הרבנים, להעמיד משפט הדת על תילו. והשר השיבו: לא צריך להפציר בי, כי זה הענין הודיעו כי מן השמים נלחמים לרבנים הרודים בעם על קיום הדת ונפטר ממנו בשלום. ומאותו היום נפלה אימת הרב על כל הקהל ונכנעו לקיים כל מוצא שפתינו. ועוד סיפרו הרבה ממעשה הצדקה שהיה עושה בכל ערבי שבתות וימים טובים, ונישואי יתומים ויתומות. וזכר צדיק לברכה, זכותו תגן עלינו אמן". רואים אנו באיזו חומרה התייחסו רבותינו מאז ומעולם לאלומות במשפחה הן אלימות פיזית והן אלימות מילולית. ואם אמרו: "איזהו מכובד, המכבד את הבריות", הדבר נכון שבעתים בחוג המשפחה: איזהו המכובד על בני משפחתו, המכבדם ומתייחס אליהם בכבוד, הוא שיזכה לכבוד מלכים ואהבה רבה!

(מעין השבוע)

פעם הופיעה אישה אמידה בפני הגאון רבי יעקב מוצפי זצ"ל, משרידי דור דעה בבבל, ובפיה סיפור מוזר: בכל ליל שבת, כשהיא מדליקה נרות, הם כבים לפתע, ללא כל סיבה! שאל הרב: "את מלווה כספים בריבית?" השתוממה האישה: "אכן כן, אך מאין יודע זאת הרב? אגב", הוסיפה ואמרה, "אני מקפידה לערוך 'היתר עיסקה' בדת וכדין, וריבית מותרת היא זו!". "עם כל זאת" - ענה לה הרב - "עליך לחדול מכך מיד. שאם לא כן, דעי שאת מסכנת חלילה את שלום ילדיך!". יצאה האישה מביתו של הגאון, וסיפרה את הדברים לרב אחר. אותו רב הרגיע אותה ואמר, שאין כל איסור להלוות כספים ב"היתר עיסקה" (שמשמעו, שהמלווה נעשה כשותף בעיסקי הלווה, והאחוזים שהוא מקבל ממנו נחשבים כחלקו ברווחים שהעסקים הניבו, ולא כריבית על ההלוואה). כעבור ימים מספר חלמה האישה, שאביה (שכבר לא היה בין החיים) עומד מולה ובידו חרב מלוטשת, והוא מזהיר אותה באזהרה חמורה שתפסיק להלוות לאנשים בריבית. כשהיא נחרדת עד עימקי נשמתה מיהרה האישה לביתו של הגאון רבי יעקב מוצפי זצ"ל, סיפרה לו את חלומה, וביקשה את סליחתו על שפיקפקה בדבריו, ולא עשתה מיד כאשר ציוה עליה. פסקה מלהלוות בריבית - ונרות השבת שוב לא כבו...

❖ ❖ ❖

תורתנו הקדושה אוסרת להרים יד על אדם, ומכל שכן להכותו, ודאי שהיא שוללת מכל וכל אלימות במשפחה. נביא בענין זה את סיפורו של הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל על הגאון הקדוש רבי יצחק בן

זיזרת השיבו

סיבה הגורמת לסילוק השכינה.

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אוגדן של עלוני ישא ברכה

פתרון החידה מפרשת "שופטים": פרק טז, פסוק א.

והייתם לי סגולה

סגולה לאריכות ימים שלא לדבר בבית המרחץ ובבית הכסא אפילו דברים של חול (סגולות ישראל מערכת א' אות ע"א).

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב הגר"ר יוסף מוהרבי שליט"א

חנינוך לבנים

סכנה!!! פוחד!!!

כתב הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספר "אורחת יושר" (ערך חינוך) בזו הלשון: "הורים שמכניסים בלב בניהם שהם בעלי כשרון ומצויינים והם הכי טובים ומוצלחים, אע"ג שזה נכון ואע"ג שכוונתם לטובה - כדי לזרזם ללמוד, אף על פי כן יצא שכרם בהפסדם, כי מכניסים בליבם גאווה ומידות רעות וגורמים שמתנכלים לחבריהם ופוגעים בהם וסופם שהיו שנואים מכולם. והנערים האלו, כשנכנסים אחר כך לישיבה ושם יש הרבה טובים מהם ואין מסתכלים עליהם כמו שהיו רגילים, נכנסים למשבר כידוע ומהם מפסיקים ללמוד ומהם נכנסים לשגעון וכו' כידוע כל זה, ואחר כך יש מהם צרות צרורות. ומהם שהמלמד שלהם מעיר להם דבר, באים לביתם ומספרים שרבים פגע בהם שלא כהוגן, וכשאין להורים שכל, אומרים להם שזה נכון ושרבים העליבם שלא כראוי. ואפילו אם הוא נכון אסור לומר כן לנער, שזה מוריד ממנו כל הערך לרבו ואין מקבל ממנו מה שאומר, וזה מביא לכל מיני דברים רעים, והוא מעשים בכל יום. ואם יש להורים שכל, יזהרו מאוד בדבריהם, והשם יתברך יתן סייעתא דשמיא שיוכלו לחנך הילדים כראוי. וזה תלוי הרבה בבקשת רחמים של האב והאם כל חייהם על הבנים".

מילים אלו יש בהם הדרכה מועילה להתרחק מהסכנה הנוראה של הגאווה הגורמת לילדים שישנאו אותם ויתבדלו מהם, וכבר אמר החכם מכל אדם שאדם גאוותן שנאו הוא אפילו על בני ביתו וכל שכן בחברה, ומי אשם? פעמים רבות ההורים המטפחים בילד את הסכנה הממארת של גאווה - גם אם זה באיצטלא של "הרגשה טובה", צריכים תפילות וצריכים זהירות, וה' ישמרנו ממידות רעות ומשעות רעות ויראנו בטוב ירושלים, אכי"ר.

שלום בית

אם תרצי...

מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, מרבה היה להביא את דברי חז"ל באגדת חלק (סנהדרין ק"א), מהם עולה השפעתה המרובה של חוכמת האישה באשר להצלחתו של בעלה, הצלחתו הרוחנית - כמו הצלחתו הגשמית. שכן הגמרא שם דורשת את הפסוק במשלי (יד,א): "חוכמת נשים בנתה ביתה" - על אשתו של און בן פלט, ואילו את סיומו של פסוק זה - "ואיולת בידה תהרסנו" - על אשתו של קורח. ומסבירה הגמרא, כי אשתו של און בן פלט - הצילה בחוכמתה את בעלה ממחלוקתו של קורח, כאשר טענה לו כי הוא ודאי ירויח ממחלוקת זו... "אם משה ינצח" - היא אמרה לו - "אתה הלא תהיה תלמידו, ואם קורח ינצח - שוב תהיה תלמידו, ואם כן, מה לך להכניס ראשך במחלוקת זו? אתה ודאי לא תזכה לשררה על ידה!". גם כאשר טען און בן פלט כי כבר נשבע לקורח שיצטרף אליו ויעמוד לימינו - לא התייאשה האישה, והבטיחה לו כי תצילנו ותסייע בידו להמנע מלקיים את התחייבותו. ואומנם, היא השקתה אותו בין, ומשנרדם - השכיבתו במיטתו, וישבה בפתח הבית כששערה סתור... כאשר באו שליחיו של קורח לקרוא לאון אל זירת המחלוקת - הם ראו את אשתו כשהיא יושבת בפתח בשער סתור, ומיד נרתעו ופנו להם לאחוריהם. אשתו של קורח לעומת זאת - מספרת הגמרא - אחזה את הצד ההפוך בדיוק... לא זו בלבד שעמדה היא מאחורי בעלה במחלוקתו - אלא שהיא היתה אף זו שהניעה אותו מלכתחילה לפתוח במחלוקת! היא דיברה על ליבו, היא שידלתו והסיתה אותו כנגד משה רבינו, ואף עודדה אותו לפתוח במחלוקת ולהגן על "זכויותיו"... והנה, מה אירע לבסוף? קורח - אשר קיבל את עצת אשתו - פתח במחלוקת, וסופו שנבלע באדמה בחייו עם כל רכושו... ואילו און בן פלט - אשר אף הוא נהג למעשה כפי שהציעה לו רעייתו - ניצל מאותו גורל נורא!!! "זהו המסר אותו עלינו ללמוד מדברי הגמרא" - היה ראש הישיבה חוזר ואומר. "אישה חכמה - יכולה להציל את בעלה ולהקנות לו את עולמו בזה ובבא. ואילו אישה טיפשה - עלולה לקבור את בעלה באדמה!!! ואין הדבר תלוי בטוב ליבה או במידותיה הנאצלות - אלא בחוכמתה, וכפי שניתן ללמוד מכל שהגמרא תלתה את התנהגותה של אשת קורח - ב"איולת", ואת זו של אשת און - "בחוכמת נשים!!!". בעיני ראיתי אנשים שישבו ועסקו בתורה ובסיבת נשותיהם ירדו לשאול תחתית ולהיפך, אנשים מגושמים שבכוח נשותיהם עלו והתעלו, ואשריהם ואשרי חלקם, תלוי בך! את המפתח להעלות או להוריד! חכמה מנצלת את אשר בידה, והאיולת? הן לא יועילו המילים, ואשרי הזוכה.

אמרי שפר

הרה"ק רבי נחמן מברסלב אומר: צרה לשון צורה, על ידי הצרה נכנע הגוף ומאירה הצורה.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומרנה אומר: כל אדם זקוק למידה ידועה של דאגות או יסורים, ספינה ללא מטען - מטלטלת ואף עלולה להתהפך.

מאמר חכם אומר: אם תזכור את בוראך בשלוותך - תמצאנו בעת צרתך.

הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולאנה אומר: המצטער ומתייסר יתבונן על צער השכינה שזה גורם, ואז יתבטל צערו.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - מישל ונמשל

בלא הפוגה, לא אכל ולא שתה - אבל ידע שבכל רגע מוסיף הוא עושר על עושרו, מגדיל הונו. הנה עוד מחרוזת פנינים, הנה עוד צרור יהלומים, הנה עוד שכיית חמדה, חפץ אומנות...

האמת היא, אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל, שכך צריכה להיות הרגשתנו בקיום המצוות, שהרי "יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא!" - אלא שאין לנו לב להבין זאת, ושכל להכיר בכך. אילו כך חשנו, לא היה מאושר מאיתנו בשעה של לימוד תורה, בה כל מילה מרובבות המילים הנלמדות ערכה רב מכל תרי"ג המצוות גם יחד. אבל כאשר ה' יתברך יסיר את אוטם הלב, ויקויים בנו מקרא שכתוב: "ומל ה' אלוקיך את לבבך... לאהבה את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך - למען חייתך!", או אז נכיר ונרגיש בייקרת החיים, נשמח בכל רגע של קיום המצוות ולימוד התורה כעל כל הון, "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים", "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף!"...

(מעין השבוע)

רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל פתח במשל. אדם הלך על שפת הנהר, וראה נער נסחף במערבולת, קפץ למים ומשה אותו. הציל את חייו. התברר, שהציל חיי בן המלך. הכיר לו המלך טובה, והורה שיכניסוהו לאוצר המלוכה ליום תמים. כל מה שיקח, יהיה שלו. יצא בשקים גדושים אבנים טובות ומרגליות, חפצי אומנות ושכיות חמדה, והיה לעשיר מופלג. בנה חווילה רחבת ידיים בלב המטרופולין, היה לסחור מצליח ולמקובל בכל טרקליני החברה הגבוהה, השיא צאצאיו עם בני האצולה, ובכל שנה ערך משתה למכריו ביום בו זרח מזלו והאירה שמש הצלחתו. פעם בעת המשתה, כטוב ליבו בייך, שאל את הנאספים: "אימרו נא לי, מה היה היום המאושר בחיי?" ניחשו: "יום חנוכת הבית". ארמון זוטא, שמעטים כמוהו ביופי והדר! אחרים אמרו: "יום נישואיך - יום נישואי ילדיך - היום בו הוכרת בתואר אצילות!". שלל את כל התשובות. אכן, כולם ימים טובים ושמחים, אבל היום המאושר בחיי גילה, היה היום בו בילה במרתפי אוצרות המלוכה. אומנם, כל היום עמל בפרך. בקדחתנות,

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

✓ מראש חודש אלול עד אחר יום הכיפורים הם ימי רצון, ואף שבכל השנה הקב"ה מקבל תשובה מן השבים אליו בלב שלם, מכל מקום ימים אלו מובחרים יותר ומוזמנים לתשובה להיותם ימי רחמים וימי רצון, כי בראש חודש אלול, עלה משה רבינו אל הר סיני לקבל לוחות שניות, ונשתהה שם ארבעים יום, וירד בעשרה בתשרי שהיה אז גמר כפרה, ומאז הוקדשו ימים אלו לימי רצון ויום עשירי בתשרי ליום הכיפורים. וכיון שהם ימי תשובה, לכן נוהגים לקום באשמורת הבוקר לומר סליחות ותחנונים מיום ראש חודש אלול עד יום הכיפורים. וביום ראש חודש עצמו אין אומרים סליחות ותחנונים.

✓ צריך לומר את הסליחות והתחנונים בנחת ובמתינות ובכוונה, ואסור להזכיר י"ג מידות שלא בכוונה, ומה שנהגו לומר ענו אבינו וכו', עד למען שמך וכו' במהירות - יש לבטל מנהגם.

✓ הזמן הראוי ביותר לאמירת סליחות בימים אלה - מחצות הלילה ואילך, שאז הוא עת רצון והתעוררות מידות הרחמים, וזמן חצות הלילה הוא שתיים עשרה שעות לאחר חצות היום כשהחמה בראש כל אדם, דהיינו - בסוף שש שעות זמניות מזריחת החמה עד שקיעתה, ומכל מקום קהל ועדה שאין באפשרותם להשכים לסליחות בעוד לילה, יכולים לומר סליחות בשעות הבוקר המקודמות, או אפילו לפני תפילת מנחה. ויחיד שנמצא בבית כנסת שנוהגים שם לומר סליחות לפני חצות הלילה, ישב בדד וידום ולא יענה עמהם י"ג מידות וכו'. ✓ תלמידי חכמים ובחורי ישיבה שאי אפשר להם לקום יום יום באשמורת לסליחות - שדרכם לעסוק בתורה בתחילת הלילה, ואם ישכימו קום לסליחות יתבטלו מלימודם ביום, ישתדלו על כל פנים לקום בקצת לילות, כגון בשני וחמישי להשתתף עם הציבור באמירת הסליחות. וכן ישתדלו לקום בכל עשרת ימי תשובה, ואם הולכים לישון אחר חצות לילה, נכון שיאמרו קצת סליחות לפני שישנו לאחר עריכת סדר "תיקון חצות".

✓ פקידים ופועלים שכיירים ומלמדי תינוקות שאינם רגילים להשכים לקום בעוד לילה, ואם ישכימו לסליחות קיים חשש שלא יוכלו לעשות מלאכתם באמונה, רשאים להימנע מלקום יום יום, וישכימו לפרקים בשני ובחמישי ובעשרת ימי תשובה.

✓ אין היחיד יכול לומר שלוש עשר מידות של פסוק ויעבור בדרך תפילה ובקשת רחמים, מפני שנחשב כדבר שבקדושה, ואין דבר שבקדושה פחות מעשרה, אבל אם רוצה לאומרם דרך קריאה בעלמא בטעמי הקריאה - רשאי, ואין צריך היחיד לסיים ונקח לא ינקח עד סוף הפסוק, אלא די לומר עד ונקח, ומותר ליחיד לומר "אל מלך יושב על כסא רחמים", אף על פי שאומר בו "זכור לנו היום ברית שלוש עשרה".

✓ הסליחות שנתקנו בלשון ארמית (תרגום), כגון "רחמנא", "מחי ומסי", "דעני לעניי ענייך", אין ליחיד לאומרם, מפני שאין מלאכי השרת מכירים בלשון ארמי, ולכן כשעדיין לא באו עשרה להשלים מנין ידלג השליח ציבור "רחמנא" ושאר סליחות הנ"ל, וכשיבואו עשרה יחזרו ויאמרום בעשרה.

✓ הקמים באשמורת לומר סליחות, יברכו כל ברכות השחר וכל ברכות התורה, ורק לאחר מכן יאמרו הסליחות הכלולות מזמורים ופסוקים, מפני שיש אומרים שאין לומר שום פסוק אפילו דרך בקשה ותחנונים לפני ברכות התורה - ונכון לחוש לסברתם.

✓ פיוט "אליך ה' נשאתי עיני" שאומרים בסוף הסליחות אינו סתם פיוט בעלמא. אלא יש צורך באמירתו כאשר הסליחות, וכן כל הודוים ודברי הסליחות המיוסדים על סדר א"ב כולם נתקנו לצורך, ויש אומרים שאם בשעה שאומר "וגם דמעתי שימה בנאדך" שמוזכר בפיוט "אליך ה' נשאתי עיני" אינו בוכה, לא יאמר אותו כיון שנקרא דובר שקרים. והעיקר הוא לומר את הסליחות כהוגן בשפל קול התחינה, ולהבין מה שמוציא מפיו, ועפעפיו יזלו מי המרים על אשר חטא, ויראה עצמו שהוא מוזמן לדין לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה היודע מחשבותיו ומרמתיו - אז יכנע לבבו הערל ושב ורפא לו.

✓ נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, ויש נוהגים לעשות גם ארבעים יום קודם ראש השנה וארבעים יום קודם יום הכיפורים, כיון שנאמר בוזהו הקדוש שמי שנתחייב נזיפה או נידוי בבית דין של מעלה ישרא בנידויו ארבעים יום ואינה נשמעת תפילתו, ולכן נוהגים לעשות התרה בזמנים הנ"ל. ולכתחילה משתדלים שיהיו עשרה מתוירים, מפני שחוששים שאולי יש אחד שנדר בחלום או שנידוהו בחלום וצריך עשרה, ואם אין עשרה - עושים בשלושה.

✓ משנכנס חודש אלול כשכותב אדם אגרת לחבירו, צריך לרמוז בהתחלה שמבקש עליו - "לשנה טובה תכתב ותחתם".

✓ מנהג חסידות להחמיר לבדוק בחודש אלול את התפילין, אבל אין זה חיוב מעיקר ההלכה. ובמזווזות - מעיקר ההלכה חייב לבדוק פעם אחת בכל שלוש שנים ומחצה, ומנהג חסידות להחמיר לבדוק באלול מידי שנה בשנה.

✓ מותר ומצוה לעשות נישואין בכל ימי חודש אלול, ואין זה כל חשש לא מצד ההלכה ולא מצד מנהג, וכן המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל, והמחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהים.

(הבית היהודי - מועדים)